

Podrobný popis aktivity: Pracovná skupina pre priame platby 7.10. 2021

Prezentácia národných strategických plánov SPP (ekoschémy, redistributívne platby, DPEP (GAEC), VCS platby)

Sekretariát na úvod informoval o príprave sekundárnej legislatívy SPP – delegovaných a vykonávacích aktov (DA a IA), ktorú Komisia zahájila 23. 9. 2021. Zatiaľ zverejnila 3 balíčky, prvý obsahoval 2 DA a 1 IA, ktoré už boli zaslané členským štátom na vyjadrenie pripomienok. Druhý balíček sa týkal odvetvových intervencií, bol zaslaný 6. 10. a zatiaľ posledný balíček bol rozoslaný 7. 10. Sekretariát upozornil na rozdiel medzi DA a IA: oba musia byť prediskutované a schválené členskými štátmi, hlavný rozdiel je, že DA musí odsúhlasiť aj Európsky parlament (nemôže ho meniť, len odsúhlasiť), zatiaľ čo pri IA nemá Parlament žiadnu právomoc. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na diskusie Komisie s členskými štátmi. Na záver sekretariát upozornil, že doposiaľ rozoslané 3 balíčky DA a IA nie je možné zdieľať s ďalšími stranami, lebo podliehajú režimu utajenia.

Diskusia:

FR reprezentant sa kriticky vyjadril ku skutočnosti, že Komisia pripravuje sekundárnu legislatívu zahrňajúcu nereálne ciele, zatiaľ čo v členských štátoch sú všetci zaneprázdnení prípravami strategických plánov, ktoré musia byť hotové do konca roka. Za prioritu označil dokončenie SPP do roku 2023.

IT reprezentantka odporučila vyjadriť znepokojenie z niektorých cieľov ešte pred rokovaním Rady pre poľnohospodárstvo a rybolov – hoci ciele ešte neboli schválené, Komisia ich už zapracováva do legislatívy, čím prekračuje svoje kompetencie.

DK reprezentantka vyzvala na podrobné sledovanie sekundárnej legislatívy SPP s tým, že treba zabrániť tzv. gold-platingu, teda rozšíreniu obsahu základnej legislatívy SPP nad rámec vyjednej dohody.

Predseda júci označil snahy Komisie za oveľa zásadnejšie než gold-plating, jej postup označil za neakceptovateľný. Upozornil, že DE ministerka poľnohospodárstva bude veľmi silno trvať na dodržaní politickej dohody vyjednej v júni.

Sekretariát upozornil, že sekundárna legislatíva k nariadení o spoločnej organizácii trhov sa bude prijímať počas roka 2022, bude sa týkať najmä obchodných noriem, označení vín a zemepisných označení.

a. **Rakúsko (AT)**

AT reprezentant informoval o finálnej fáze prípravy strategického plánu, hotový by mal byť do konca novembra. Celkovo je plánovaných 98 intervencií, z nich sa 8 týka priamych platieb, 37 odvetvových intervencií pre ovocie a zeleninu, 8 pre včelárstvo, 4 pre víno a 51 intervencií v rámci programu rozvoja vidieka. Ďalej predstavil finálne štandardy dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (DPEP) v AT:

DPEP 1 (zachovanie trvalých trávnych porastov) bude vykonávaný na národnej úrovni.

DPEP 2 (ochrana mokradí a rašelinísk) sa bude týkať cca 3 % poľnohospodárskej pôdy, kde budú zakázané niektoré praktiky.

DPEP 3 (zákaz vypaľovania strnísk) podľa definície Komisie.

DPEP 4 (ochranné pásy pozdĺž vodných tokov) – budú zriadené 2 typy pásov so zákazom spracovania pôdy, použitia prostriedkov na ochranu rastlín alebo hnojív: 10 m širokých pri jazerách a 5 m širokých pri riekach s ekologickým stavom horším než „dobrým“.

DPEP 5 (obrábanie pôdy) vzťahujúce sa na oblasti so sklonom svahu $> 15\%$, na ktorých musia byť použité kultivačné metódy obmedzujúce eróziu pri plodinách nezabezpečujúcich dostatočnú protieróznú ochranu pôdy.

DPEP 6 (žiadna holá pôda) sa vzťahuje na rovnaké svahovité pôdy ako DPEP 5, kde nesmie byť holá pôda v období od 1. 11. do 15. 2. Ešte pretrvávajú diskusie s Komisiou.

DPEP 7 (striedanie plodín) v závislosti od veľkosti produkčnej plochy: 10-20 ha: minimálne 2 plodiny, 20-40 ha: min. 3 plodiny, >40 ha: min. 4 plodiny. Štandard je tiež ešte predmetom diskusií.

DPEP 8 (neprodukčné prvky) – bol zvolený variant vyčlenenie 4 % pôdy, pričom sú povolené všetky krajinné prvky okrem jednotlivých stromov/kríkov so zákazom strihania živých plotov a stromov medzi 20. 2. – 31. 8.

DPEP 9 (trvalé trávne porasty v lokalitách siete Natura 2000) sa vzťahuje na 25 biotopov a na alpské pastviny.

Ekoschémy: sú navrhnuté 4, vzťahujúce sa na trávne porasty, ornú pôdu a trvalé plodiny:

- pastva na pastvinách (min. 120 dní)
- ochrana proti erózii viníc, sádov a chmeľníc
- medziplodiny na ornej pôde (ročne na min. 10 % ornej pôdy)
- trvalý zelený pokryv na ornej pôde (min. 85 % ornej pôdy)

V rámci dobrovoľnej podpory viazanej na produkciu (VCS) bude pokračovať podpora prežúvavcov (oviec, kôz a kráv) pasúcich sa na alpských pastvinách. Na VCS bude vyčlenených cca 2-3 % I. piliera, na oblasti s prírodnými alebo inými zvláštnymi obmedzeniami (ANC) bude vyčlenených cca 20 % II. piliera SPP.

Na redistributívnu platbu, ktorá je stále predmetom diskusie, má byť vyčlenených medzi 7,5-10 % I. piliera SPP. Priemerná veľkosť poľnohospodárskeho podniku v AT je 19,6 ha, návrh aktuálne počíta s podporou v 2 krokoch: podpora do 25 ha a do 40 ha.

Na AEKO opatrenia má byť vyhradených 35-45 % II. piliera SPP.

b. Belgicko (BE, Valónsko)

BE reprezentantka uviedla, že v BE nie je ustanovená národná autorita za celú krajinu, preto

boli vytvorené 2 strategické plány (Valónsko, Flámsko). Situácia je neistá, veľa aspektov je stále predmetom diskusií, ešte nie sú v záverečnej fáze. Vo Valónsku poľnohospodárska plocha predstavuje 44 % celkovej plochy, z toho je 42 % trvalých trávnych porastov, priemerná veľkosť farmy je 56 ha. Navrhnuté sú 4 ekoschémy:

- ekologická sieť, kde má byť všeobecne kompenzované všetko nad rámec podmienenosti (DPEP 9) podľa bodového systému. Platby je možné stupňovať podľa percenta „ekologických“ hektárov.
- pôdny pokryv - v zimnom období musí byť dosiahnuté určité percento pokryvu v rámci všetkých pozemkov danej farmy.
- plodiny šetrné k životnému prostrediu
- podpora trvalých trávnych porastov podmienená nízkou intenzitou chovu dobytka

Medzi ďalšími zvažovanými ekoschémy sú precízne poľnohospodárstvo a diverzifikácia plodín.

Predmetom diskusií sú ešte stále redistributívna platba, štandardy DPEP. Snahou je aj zachovanie VCS platieb, na ktoré je vďaka výnimke vo Valónsku vyčlenených 21,3 % I. piliera, v BE priemere 16,8 %.

c. **Dánsko (DK)**

DK (DAFC) reprezentantka referovala o dosiahnutí politickej dohody v DK a predstavila niektoré plánované štandardy DPEP:

Do DPEP 1 (trvalé trávne porasty) bude v DK zložené zahrnúť ekologické oblasti.

DPEP 6 (zelený pokryv v najcitlivejšom období) - obdobie zatiaľ nebolo definované.

DPEP 7 - poľnohospodár si môže vybrať medzi diverzifikáciou plodín a každoročným striedaním plodín.

DPEP 8 (neproduktívne oblasti) - landom ležiaca pôda, malé biotopy, ochranné pásy/okraje polí. Podľa DK reprezentantky by mali byť zahrnuté aj živé ploty a medziplotiny.

Politická dohoda počíta so 6 ekoschémy:

- ekologická produkcia
- produkcia trávy šetrnej ku klíme a životnému prostrediu
- odstraňovanie biomasy na rašeliniskách
- pokročilá diverzifikácia plodín nad rámec podmienenosti
- biodiverzita a udržateľná produkcia
- zavádzanie medziplotín a alternatív vo vybraných povodiach

VCS platby - bude pokračovať podpora na porážku teliat, má byť použitá aj na podporu odvetví, ktoré budú najviac postihnuté snahou o dosiahnutie plnej vnútornej konvergenencie. Podľa DK organizácie kompenzácie v podobe VCS platieb však stále nebudú dostatočné. Redistributívna platba nie je v DK plánovaná, bude nahradená internou konvergenciou. Zastropovanie priamych platieb ani degresivita zavedené nebudú.

d. Španielsko (ES)

ES (ASAJA) reprezentant referoval o aktuálnej poslednej fáze príprav strategického plánu, proces bol zložitý vzhľadom na nutnosť zahrnúť 17 regionálnych strategických plánov. Ďalšie komplikácie predstavuje súčasných 50 rozdielnych platobných agroregiónov, ministerstvo sa usiluje o zníženie ich počtu na 20. Vláda sa snaží o zahrnutie genderovej problematiky do strategického plánu, zjednodušila sa schéma podpory malých poľnohospodárov. Všetci budú musieť plniť definíciu skutočného poľnohospodára, ktorá zahŕňa podmienky: činnosť musí byť evidovaná v zvláštnom režime sociálneho zabezpečenia, min. 25 % z ich celkových príjmov musí pochádzať z poľnohospodárskej činnosti. Na redistributívnu platbu bude vyčlenená jedna šestina zo všetkých BISS platieb. Ďalej bude zavedenie zastropovanie čiastkou 60 000 eur. Pri redistributívnej platbe bude zavedený bonus k propagácii genderovej otázky - pokiaľ farmu riadi alebo vlastní žena, získa bonus + 5 %, pokiaľ je žena mladá, tak + 10 %. Návrh strategického plánu obsahuje celkom 7 ekoschém, pričom 4 majú prispievať k nízkouhlíkovému poľnohospodárstvu a 3 k agroekológii. Ďalšia podpora sa bude vzťahovať na určité odvetvia, pričom tento typ podpory bude zahŕňať prvok udržateľnosti. Najviac diskutovaným a problematickým štandardom je DPEP 8, týkajúci sa striedania plodín.

e. Írsko (IE)

IE (IFA) reprezentant referoval o 5 navrhnutých ekoschémach, z nich každá obsahuje 2 akcie - pokiaľ bude splnená iba jedna z nich, dôjde k zníženiu platby o 50 %. Poľnohospodár si vyberá 2 z 5 nasledujúcich akcií pre maximálnu paušálnu platbu:

- neproduktívne oblasti a krajinné prvky - kvalifikovať sa musí 7-8 % pôdy
- extenzívna živočíšna výroba
- obmedzenie vstupu dusíka (zníženie o 10-15 % za kalendárny rok)
- výsadba stromov (aj živých plotov)
- riadená aplikácia chemických hnojív použitím GPS (traktor s GPS nie je dostačujúci)

Redistributívna platba je stále predmetom konzultácií, potenciálne by mohlo ísť o ročný rozpočet vo výške 118 mil. EUR, zatiaľ nie sú známe detaily. V rámci VCS je navrhnutá podpora pre proteínové plodiny. V súčasnom období sú na túto podporu vyhradené 2 % rozpočtu.

f. Švédsko

SE (LRF) reprezentantka uviedla, že vláda stále rokuje o strategickom pláne SPP, rozhodnutie sa očakáva v decembri. Medzi ekoschémy bude pravdepodobne zaradené ekologické poľnohospodárstvo, medziplodiny, oneskorená orba, otázkou je precízne poľnohospodárstvo a druhovo bohatá ladom ležiaca pôda. Vyčlenenie 25 % obálky I. piliera na ekoschémy spôsobí podľa kalkulácie LRF 20 %-ný pokles príjmov pri priemernej mliečnej platbe (so 100 kravami) a pokles príjmov o 40 % u producenta obilnín (pri veľkosti 200 ha), pričom kompenzácie za plnenie ekoschémy tieto straty plne nenahradí. Dopady bude mať aj redistributívna platba - pokiaľ sa na ňu bude musieť vyčleniť 10 % obálky I. piliera, BISS platby sa znížia o 22 EUR/ha. Pri podpore mladých poľnohospodárov sa teraz rokuje o navýšení z 90 na 150 ha, výška podpory zostane pravdepodobne rovnaká. Pri VCS platbách

neočakávajú žiadnu zmenu - aktuálne existuje podpora dobytku a mlieka.

g. Diskusie:

ES reprezentant sa informoval, či je možná platba za viac ako jednu ekoschému na ten istý hektár.

BE reprezentantka uviedla, že vo Valónsku sa s touto možnosťou počíta, sekretariát uviedol, že z právneho hľadiska neexistuje žiadne ustanovenie, ktoré by členským štátom bránilo navrhovať požiadavky zahrnuté v niekoľkých ekoschémach pre rovnakú oblasť, ale štáty budú musieť riešiť problém dvojitého financovania.

CZ reprezentant sa zaujímal o spôsob kontrolovania vykonávania ekoschémy - precízneho poľnohospodárstva (využitia techniky, precíznej aplikácie hnojív) v BE a IE.

IE zatiaľ detailnejšie informácie nemá a BE reprezentantka informovala, že vo Flámsku bol už vytvorený návrh, ktorý by mal byť implementovaný od roku 2022, Valónsko sa snaží návrh okopírovať. Kontroly budú založené najmä na dokumentácii (napr. faktúry od dodávateľa), príp. na ukážke techniky, ktorá bola na farme použitá.

LT reprezentant uviedol, že LT ministerstvo poľnohospodárstva tiež stanoví pravidlá pre poľnohospodárov, aby zaznamenávali používanie prípravkov na ochranu rastlín alebo používanie hnojív v reálnom čase.

PT reprezentant v prezentovaných ekoschémach postrádal opatrenie na zlepšenie dobrých životných podmienok zvierat.

AT reprezentant uviedol, že toto opatrenie bude v II. pilieri SPP, SE reprezentantka sa tiež prikláňa k II. pilieru. DK reprezentantka uviedla, že zatiaľ nemajú takéto opatrenie v žiadnom pilieri, BE reprezentantka zasa, že opatrenie sa týka aj snahy o zníženie intenzity chovu a ekologického poľnohospodárstva.

Sekretariát sa informoval u zástupcu ES na podrobnosti väzby na sociálnu podmienenosť a zástupcu AT na dodatočné požiadavky na DPEP.

AT reprezentant uviedol, že aktuálne mali v národnej legislatíve stanovený maximálny limit použitého fosfátu v hnojivách (100 kg/ha). V novej SPP bude limit zachovaný pravdepodobne formou dodatočného DPEP, bez toho, aby išlo o dodatočnú požiadavku pre poľnohospodárov.

ES reprezentant uviedol, že sociálna podmienenosť bude uplatňovaná od roku 2024, obavy sú najmä zo zdržania platieb.

Prezentácie štúdie *Nová podmienenosť a ekoschémy: výsledky NL prieskumu reality medzi 125 farmármi* (Klaas-Johan Osinga, NL, LTO)

NL reprezentant referoval o prieskume medzi 125 poľnohospodármi v NL, kde zisťovali ich názor na vládou navrhnutý zoznam 20 ekoschémy s tým, že každý farmár by si mal zo zoznamu vybrať, aby mal nárok na platbu. Aby sa poľnohospodár kvalifikoval, musí splniť minimálne podmienky týkajúce sa biodiverzity, klímy, krajiny, vody a pôdy. V rámci pilotného projektu ministerstvo predpokladalo 3 úrovne platieb na hektár (nad rámec BISS):

124 eur, 154 eur a 184 eur, pričom ekologická produkcia sa automaticky kvalifikuje na úroveň 184 eur. Reprezentant upozornil, že úrovne sú značne neisté vzhľadom na to, že o národnom strategickom pláne zatiaľ nebolo rozhodnuté a ani o prevode finančných prostriedkov do II. piliera SPP. Veľa poľnohospodárov sa k plánu NL vlády stavia zdráhavo, lebo ministerstvo poľnohospodárstva hodlá využiť SPP na dosiahnutie cieľov v oblasti biologickej rozmanitosti a klímy. Z prieskumu vyplynulo, že zo 125 poľnohospodárov by asi 20 % z nich nebolo schopných podmienky splniť, lebo náklady prevažujú nad platbami. Zo 69 fariem, pre ktoré bol pripravený ekosystémový plán, sa iba 42 podarilo dosiahnuť úroveň 124 eur. Hrozí, že kvôli novej podmienenosti sa mnoho NL poľnohospodárov nemusí zúčastniť budúcej SPP – najmä tí, ktorí sú vysoko špecializovaní a produkujú plodiny s vysokou hodnotou. Diskusie ďalej prebiehajú.